

*В.Є. Калинюк, аспірант,
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Проактивний підхід інтегрування новітніх технологій для зниження ризиків діяльності та економічної безпеки підприємств

В тезах визначено необхідність впровадження цифрових технологій і штучний інтелект при забезпеченні економічної безпеки підприємств спираючись на їх здатність застосовувати проактивність та адаптивність.

В умовах швидкого розвитку неотехнологій, економічні системи стикаються з новими викликами та ризиками. Необхідність у створенні адаптивних стратегій економічної безпеки стає критично важливою для забезпечення стійкого розвитку. Швидкий технологічний розвиток, новітні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн, інтернет речей (IoT), змінюють економічний ландшафт, що вимагає нових підходів до економічної безпеки. Збільшення залежності від цифрових технологій підвищує ризики кібератак та втрати конфіденційної інформації.

Глобальні економічні зв'язки роблять економічні системи вразливими до зовнішніх впливів та шоків в умовах сталого розвитку. «Розвиток адаптивних підприємств, орієнтуючись на принципи стійкого розвитку можна представити у вигляді концепції триєдиного результату. Говорячи про компоненти стійкого розвитку, важливо розуміти тісний взаємозв'язок та взаємодію соціальних, економічних та екологічних процесів у їх багатовимірній структурі та якості. Не можна відмовлятися від одного аспекту розвитку, щоб досягти максимальної вигоди для іншого» [2, с. 6].

Адаптивність означає здатність економічної системи швидко реагувати на зміни та інтегрувати новітні технології для зниження ризиків. У сучасному світі економічні системи повинні бути готові до швидких змін, які можуть виникнути внаслідок технологічних інновацій або глобальних подій. Це вимагає створення механізмів для швидкої адаптації підприємств, включаючи гнучкі плани дій та можливість швидко переорієнтувати ресурси. «Під тиском конкуренції провідні компанії світу прагнуть залучити найбільш кваліфікованих спеціалістів і суттєво посилюють вартість специфічного людського капіталу. А це стає вагомим фактором збільшення розриву між попитом і пропозицією на ринку праці, призводить до зростання вимог до інтелектуальних здібностей молодих спеціалістів і працівників, посилює динаміку міжнародного індексу людського капіталу. Саме тому стає важливим розуміння факторів зміни якісних і кількісних характеристик людського капіталу, основних тенденцій його використання в економіці знань» [4, с. 116].

Проактивний підхід до розуміння сутності адаптивності включає впровадження заходів, що передбачають потенційні загрози та розробку планів для їх усунення. Інноваційність, у свою чергу, передбачає використання

інноваційних технологій для покращення моніторингу, аналізу та управління ризиками. Компоненти адаптивних стратегій включають моніторинг та аналіз ризиків, використання великих даних (Big Data) та аналітики для прогнозування економічних ризиків. Кібербезпека є важливим елементом, що включає розробку та впровадження передових заходів захисту інформаційних систем. Гнучкість передбачає створення гнучких економічних моделей, здатних швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Успішні адаптивні стратегії демонструють, що проактивний підхід та інноваційність можуть забезпечити ефективне реагування на нові виклики та забезпечити економічну стабільність. «Ще одним важливим аспектом розвитку підприємства, пов'язаним з його життєвим циклом, є виявлення небезпеки виникнення загроз і можливого їх поєднання в процесі функціонування підприємства. Такими поєднаннями можуть бути розглянуті загрози, що носять закономірний характер і пов'язані з розвитком підприємства при його проходженні по повному життєвому циклу, загрози інноваційного характеру (на стику різних поколінь нововведень) і випадкові загрози, пов'язані з непередбаченими діями зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства» [3, с. 255].

Глобалізація створює нові можливості для економічного зростання, але також підвищує вразливість економічних систем до зовнішніх впливів та шоків. Глобальні ланцюги постачання роблять економічні системи вразливими до політичних конфліктів, природних катастроф, економічних криз, цінних коливань та інших глобальних подій. Наприклад, політична нестабільність в одній країні може вплинути на глобальні поставки та ціни на товари, що віддзеркаляться на конкурентне середовище і динаміку сегментів. Для зменшення таких ризиків необхідно створювати гнучкі ланцюги постачання, диверсифікувати джерела постачання (постачальників), впроваджувати стратегії управління ризиками та моніторинг вибраних та перспективних ринків.

Як вже зазначалось, проактивний підхід включає впровадження заходів, що передбачають потенційні загрози та розробку планів та детальних заходів для їх усунення. Це означає, що замість реакції на вже наявні проблеми, економічні системи повинні прогнозувати можливі загрози та вживати заходів для їх запобігання, використовувати випереджувальні стратегії. На існуючих сегментах можливо також застосовувати «адаптивний підхід на підприємстві, який передбачає на основі безперервного детального моніторингу процесів розвитку бізнес-середовища та прогнозування впливу бізнес-середовища та прогнозування впливу можливих змін у зовнішньому середовищі, впровадження нових концепцій управління впровадження нових концепцій управління, які забезпечують» [6, с. 3122]. Наприклад, створення резервних копій даних, впровадження систем моніторингу та аналізу ризиків, а також розробка планів реагування на надзвичайні ситуації.

Створення гнучких економічних моделей, здатних швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, є важливим елементом адаптивних стратегій. Це включає розробку моделей, які можуть швидко

переорієнтувати ресурси та процеси у відповідь на зміни у зовнішньому середовищі. Наприклад, компанії можуть створювати гнучкі виробничі лінії, які можуть швидко змінювати асортимент продукції у відповідь на зміни попиту. Оскільки, «розвиток транспортних підприємств України відбувається в умовах зміни державних пріоритетів, впровадження новітніх та удосконалення існуючих технологій, розширення переліку продукції й послуг, зміни потреб та смаків споживачів, посилення конкурентної боротьби та посилення військового стану в країні. Подібна висока динаміка сучасного економічного простору вимагає від транспортних підприємств розвитку такої ключової компетенції, як здатність швидко та ефективно реагувати на нагальні виклики. Розв'язання існуючої проблеми можливе шляхом використання нового підходу до формування системи забезпечення стратегічного розвитку підприємств авіаційного транспорту через управління змінами як системною цілісністю» [1].

Навчання та підвищення кваліфікації працівників та керівників для підвищення їх здатності реагувати на нові виклики є ключовим аспектом адаптивних стратегій. Це включає проведення регулярних тренінгів та навчальних програм, спрямованих на підвищення кваліфікації персоналу та розв'язок навичок управління ризиками. Також важливо забезпечити доступ до актуальної інформації та знань про новітні технології та методи управління ризиками.

Соціальна відповідальність також відіграє важливу роль, оскільки підтримка екологічно та соціально відповідальних практик не тільки підвищує репутацію підприємства, але й створює додаткові конкурентні переваги.

Висновок

Таким чином, проактивний підхід, інноваційність та гнучкість є основними елементами, що дозволяють економічним системам ефективно реагувати на нові виклики та забезпечувати стабільне зростання. Завдяки розглянутим підходам підприємства можуть не лише подолати виклики, але й скористатися можливостями, що виникають у періоди економічної нестабільності, забезпечуючи таким чином стійкий розвиток і зростання.

Список літератури

1. Ареф'єва, О., Сімкова, Т., Жураківський, В. (2022). Стратегічний розвиток авіатransпортних підприємств в конкурентних умовах. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-68>
2. Лепейко Т.І., Зось-Кіур М. В., Федірець О. В. Диджитал-трансформація бізнес-процесів адаптивних підприємств в контексті сталого розвитку та управління змінами. *АГРОСВІТ*. 2024. № 13. С. 4-13. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.13.4

3. Мушнікова С.А. Формування параметричних обмежень відповідності безпеки розвитку та життєвих циклів підприємства. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2020. № 2. С.252-258.

4. Прохорова В. В., Мних О. Б., Гузенко І. Ю. Людський капітал підприємства у глобальному просторі економіки знань. *Економічний вісник*. 2021. №2. С. 115-124.

5. Arefieva, O., Poberezhna, Z., Petrovska, S., Arefiev, S., & Kopcha, Y. (2024). Devising approaches to modeling enterprise business processes under conditions of modern digital technologies. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 1(13 (127)), 69–79. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.298143>

6. Arefiev S., Lagodiienko V., Tkachev V., Stavroiani S., Shevchenko O. Marketing and logistics in the adaptive management of enterprises in the conditions of digitalization. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2023. Vol.101. No 8. P. 3121-3132. <http://www.jatit.org/volumes/Vol101No8/26Vol101No8.pdf>

7. Khanin, S.; Arefieva, O.; Dergaliuk, M.; Popelo, O.; Tulchynska, S. Concepts of the activation of intellectual and innovative determinants for the development intensification of regional economic systems introduction. *Laplace em Revista (International)*, 2021, 7, p. 234-244. Available at: <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-E1180p.234-244>.